

A határozói igenév

Figyeljük meg a kiemelt szavakat!

- ▶ „Hallgatott sokáig, s majd elfakadt **sírva**.
Bocskorán körmével kereszteteket **írva**.”
- ▶ „Többet nem szólhatott, ezt is csak **tördelve**;
Nagy zokogás miatt elállott a nyelve.”
- ▶ „Fölegyenesedik e szavakat **hallván**
s erőt vett az asszony kegyetlen fájdalmán.”
- ▶ „Toldi a vadaktól így **megmenekülvén**,
megpihent kevéssé egy zsombékra **ülvén**.”

Az előző feladat kiemelt szavait bontsuk részeire!

- ▶ sírva: **sír** + **-va**
  - ▶ írva: **ír** + **-va**
  - ▶ tördelve: **tördel** + **-ve**
  - ▶ hallván: **hall** + **-ván**
  - ▶ megmenekülvén: **megmenekül** + **-vén**
  - ▶ ülvén: **ül** + **-vén**
- ▶ Ezekben a szavakban közös az igei alapszó, amelyhez képző járul.

- ▶ Az igéből **-va, -ve, -ván, -vén** képzővel képzett szavakat **határozói igenevek**nek nevezzük.
- ▶ A határozói igenevek a mondatban a határozók szerepét töltik be.
- ▶ A **-ván, -vén** képzőt ma már ritkán halljuk, régies, választékos szóalaknak számít.
- ▶ Még régiesebb a **-vást, -vést** képző.

Válasszuk ki a szavak közül a határozói igeneveket!

- ▶ főve, mályva, állva, lépve, kötve, löve, kéve, kérve, töve, magva, tudva, lova, nyitva, hengeredve, kedve

Válasszuk ki a szavak közül a határozói igeneveket!

- ▶ Hogyan gondolkodunk? Gondolatban leválasztom a -va, -ve, -ván, -vén képzőnek vélt toldalékot, és megfigyelem, hogy a szótó értelmes szó, ige-e!
- ▶ fő | ve, mályva, áll | va, lép | ve, köt | ve, lő | ve, kéve, kér | ve, töve, magva, tud | va, lova, nyit | va, hengered | ve, kedve

Figyeljük meg a mondatok kiemelt szavait!

- ▶ **Nyitva van** az ajtó.
- ▶ Az ablak **be lesz törve**.
- ▶ Péter **meg van fázva**.
- ▶ Ezek az állítások mit fejeznek ki: cselekvést vagy állapotot?
- ▶ **állapotot**

Jegyezd meg!

- ▶ A **van, volt, lesz** létige + határozói igeneves szerkezet használata csak akkor helyes, ha ezzel állapotot fejezünk ki.
- ▶ Cselekvések, történések kifejezésére ne ezt a szerkezetet használjuk!

Figyeljük meg a következő mondatokat!

- ▶ A barátom meg lett ajándékozva.
- ▶ A barátom ajándékot kapott.
- ▶ **Melyik mondat a helyes a fentiek közül?**
- ▶ **A barátom ajándékot kapott.**

Figyeljük meg a következő mondatokat!

- ▶ Végre ki lett csöngetve az utolsó óráról.
- ▶ Az útvonal el lett határozva.
- ▶ A ház fala kékre volt festve.
- ▶ A gyümölcs meg volt érve.
- ▶ A kerítésre ki volt írva, hogy eladó!
- ▶ A kertbe is be lett menve.
- ▶ A kutya nem volt megkötve.
- ▶ Az alma, körte is meg lett éve.

- ▶ **A fenti mondatok közül melyikben helyes a határozói igeneves szerkezet, és melyikben hibás?**

Figyeljük meg a következő mondatokat!

- ▶ Végre **ki** lett csöngetve az utolsó óráról. - **nem helyes!**
- ▶ Az útvonal **el** lett határozva. - **nem helyes!**
- ▶ A ház fala **kék**re volt festve. - **helyes!**
- ▶ A gyümölcs **meg** volt érve. - **nem helyes!**
- ▶ A kerítésre **ki** volt írva, hogy eladó! - **helyes!**
- ▶ A kertbe is **be** lett menve. **nem helyes!**
- ▶ A kutya **nem** volt megkötve. - **helyes!**
- ▶ Az alma, körte is **meg** lett éve. - **nem helyes!**

Helyes vagy helytelen?

- ▶ Nyitva van a bolt.
- ▶ Az ajtó be volt zárva.
- ▶ A vers meg lett írva.
- ▶ A háziállatok meg lettek etetve.

Helyes vagy helytelen?

- ▶ Nyitva van a bolt. - **helyes!**
- ▶ Az ajtó be volt zárva. - **helyes!**
- ▶ A vers meg lett írva. - **nem helyes!**
- ▶ A háziállatok meg lettek etetve. - **nem helyes!**

Tömörítsd a mondatokat határozói igenév használatával!

- ▶ Miután fölkelt az asztaltól, a polchoz lépett.
- ▶ Meglátta a vendégeket, és eljük sietett.
- ▶ Miután a tennivalókat megbeszélte, munkához látott.
- ▶ Meghallotta a riadót, és kiszaladt az utcára.

Tömörítsd a mondatokat határozói igenév használatával!

- ▶ Miután fölkelt az asztaltól, a polchoz lépett.
- ▶ **Az asztaltól fölkelve a polchoz lépett.**
- ▶ Meglátta a vendégeket, és eljük sietett.
- ▶ **A vendégeket meglátva eljük sietett.**
- ▶ Miután a tennivalókat megbeszélte, munkához látott.
- ▶ **A tennivalókat megbeszélve munkához látott.**
- ▶ Meghallotta a riadót, és kiszaladt az utcára.
- ▶ **A riadót meghallva kiszaladt az utcára.**

Összefoglalás

- ▶ Egészítsük ki a megállapítást!
- ▶ A határozói igenevet _____ képezzük.
- ▶ A _____ képzők segítségével képezzük őket.
- ▶ A határozói igenevek a mondatban a _____ szerepét töltik be.

Összefoglalás

- ▶ Egészítsük ki a megállapítást!
- ▶ A határozói igenevet _____ **igéből** _____ képezzük.
- ▶ A ___ **-va, -ve, -ván, -vén** ___ képzők segítségével képezzük őket.
- ▶ A határozói igenevek a mondatban a _____ **határozók** _____ szerepét töltik be.

Gyakorolj még!

- ▶ Tankönyv 109-110-111. oldal
- ▶ <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/magyar-nyelv-es-irodalom/magyar-nyelv/nyelvtan-6-osztaly/az-igenev/a-hatarozoi-igenev-bemutatasa>

Köszönöm a figyelmet!

